

Sygn. akt II PK 193/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa U. O.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej "M." z siedzibą w W.

o odszkodowanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 12 sierpnia 2020 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 30 listopada 2017 r., sygn. akt XXI Pa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1 i 3 i przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i
orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. w wyroku z dnia 27 lutego 2017 r. zasądził od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej „M.” z siedzibą w W. na rzecz powódki U. O. kwotę 27.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 17 czerwca 2014 r. do dnia

zapłaty tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę.

Sąd ustalił, że w dniu 28 lutego 2011 r. Rada Nadzorcza Spółdzielni Mieszkaniowej „M.” z siedzibą w W. podjęła uchwałę nr (...) dotyczącą wyboru powódki U. O. na stanowisko Prezesa Zarządu Spółdzielni. W tym samym dniu zawarto z powódką umowę o pracę na czas określony od 1 marca 2011 r. do 31 sierpnia 2011 r., na stanowisku Prezesa Zarządu, w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 7 lipca 2011 r. Rada Nadzorcza strony pozwanej podjęła uchwałę nr (...) dotyczącą zawarcia z powódką umowy o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2011 r., na stanowisku Prezesa Zarządu. W dniu 31 sierpnia 2011 r. strony zawarły umowę o pracę na czas nieokreślony od 1 września 2011 r., na stanowisku Prezesa Zarządu, w pełnym wymiarze czasu pracy. Do podstawowych obowiązków powódki jako Prezesa Zarządu należało między innymi kierowanie bezpośrednio sprawami wynikającymi ze sprawowanej funkcji, w szczególności całokształtem spraw związanych z obsługą prawną Spółdzielni oraz nadzór nad realizacją spraw sądowych. W skład Zarządu pozwanej Spółdzielni, oprócz powódki, wchodził również członek Zarządu, będący zarazem Zastępcą Prezesa – J. S.

W dniu 3 kwietnia 2014 r. powódka złożyła pisemne oświadczenie o rezygnacji ze stanowiska Prezesa Zarządu. Jako uzasadnienie wskazała, że tego dnia doszło do samowolnego pobrania z kasy Spółdzielni gotówki na wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej pozwanej, przez wiceprzewodniczącą Rady A. L., niemającą upoważnienia ani pełnomocnictwa w tym zakresie. Wobec samowolnych działań Rady Nadzorczej, które prowadzą do bezprawnego gospodarowania środkami pieniężnymi członków Spółdzielni, za które odpowiada Zarząd, powódka zrezygnowała z pełnionej funkcji.

W dniu 3 kwietnia 2014 r. odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni, na którym podjęto uchwałę nr (...)/2014 w sprawie odwołania Prezesa Zarządu ze skutkiem natychmiastowym, z uwagi na utratę zaufania oraz brak możliwości kontynuowania współpracy między Prezesem Zarządu a Radą Nadzorczą. W tajnym głosowaniu nad tą uchwałą w rzeczywistości brało udział 10 członków Rady Nadzorczej, przy tym 2 członków było przeciw odwołaniu Prezesa Zarządu, zaś 8 członków za. Jednakże w dokumencie dotyczącym tej uchwały

błędnie zapisano, że oddano 8 głosów, w tym 2 głosy „za” i 2 głosy „przeciw”. Pod uchwałą zostały złożone podpisy przez sekretarza Rady Nadzorczej – L. B. i przewodniczącego Rady Nadzorczej – K. K. Kolejną uchwałą Rady Nadzorczej nr (...)/580/2014 w sprawie reprezentowania pozwanej Spółdzielni, do wypowiedzenia powódce umowy o pracę zostali wyznaczeni członkowie Rady Nadzorczej Spółdzielni L. B. i K. K. W trakcie tego posiedzenia Rada Nadzorcza podjęła także uchwałę nr (...)/581/2014 w sprawie wyznaczenia członka Rady Nadzorczej – A. P. do czasowego pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni. Członkowie Rady Nadzorczej w czasie podjęcia powyższych uchwał nie wiedzieli o złożonej przez powódkę tego samego dnia rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu.

W dniu 4 kwietnia 2014 r. do siedziby Spółdzielni udali się przewodniczący Rady Nadzorczej K. K., członkowie Rady Nadzorczej: L. B., I. P., R. G. i A. L. oraz członek spółdzielni M. C., a także członek Rady Osiedla B. P. Ponadto obecna była mecenas M. S., świadcząca usługi prawne na rzecz Spółdzielni, jak również radca prawny M. K. i adwokat R. S. K. K. i L. B. doręczyli powódce kserokopię odpisu uchwały Rady Nadzorczej z dnia 3 kwietnia 2014 r. nr (...)/579/2014 o odwołaniu jej z funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni. Uchwała ta została zarejestrowana w dniu 4 kwietnia 2014 r. w dzienniku podawczym Spółdzielni pod nr (...). W trakcie wręczania powódce wspomnianej uchwały atmosfera była nerwowa, jednakże nikt nie wywierał presji na powódkę. Powódka poinformowała wówczas członków Rady Nadzorczej, że w dniu 3 kwietnia 2014 r. złożyła w dzienniku podawczym pismo dotyczące rezygnacji z funkcji Prezesa Zarządu. Następnie zostały podjęte z powódką negocjacje co do warunków zakończenia stosunku pracy między stronami. Ostatecznie powódka złożyła w dzienniku podawczym pisemne oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy z pozwaną z zachowaniem trzymiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upływał w dniu 31 lipca 2014 r. oraz złożyła rezygnację z funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni. Jako przyczynę wypowiedzenia powódka podała brak możliwości kontynuowania współpracy pomiędzy Prezesem Zarządu a częścią Rady Nadzorczej. W piśmie tym powódka wniosła również o zwolnienie jej w okresie wypowiedzenia z obowiązku świadczenia pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia. Oświadczenie to powódka potwierdziła kolejnym pismem z 4 kwietnia 2014 r., skierowanym do Rady Nadzorczej, domagając się jednorazowej

wypłaty łącznie 46.661,82 zł (wynagrodzenia za okres wypowiedzenia w wysokości 36.000 zł, ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w kwocie 2.916,54 zł i nagrody w wysokości 3.219,60 zł). Strona pozwana w dniu 4 kwietnia 2014 r. zwolniła powódkę z obowiązku świadczenia pracy.

W dniu 8 kwietnia 2014 r. zostało zwołane Prezydium Rady Nadzorczej, które ponownie powołało komisję skrutacyjną złożoną z 6 osób. Komisja dokonała sprostowania uchwały nr (...)/579/2014 na podstawie nagrania magnetofonowego z głosowania przeprowadzonego w dniu 3 kwietnia 2014 r. i na podstawie protokołu z posiedzenia Rady Nadzorczej oraz protokołu komisji skrutacyjnej. Sprostowanie tej uchwały zostało podpisane przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej oraz Sekretarza Rady Nadzorczej, jednak bez daty sporządzenia. W dniu 9 kwietnia 2014 r. w dzienniku podawczym pozwanej Spółdzielni pod nr porządkowym (...) został złożony skorygowany tekst uchwały Rady Nadzorczej nr (...)/579/2014 r., zawierający nowy zapis o następującej treści: „w głosowaniu oddano 10 głosów, za oddano 8 głosów, przeciw 2, wstrzymało się od głosu 0 osób”. Tego samego dnia przesłano do Krajowego Rejestru Sądowego wnioski o wpis dotyczący zmian w składzie Zarządu Spółdzielni.

W dniu 11 kwietnia 2014 r. adwokat M. S. wydała opinię prawną dotyczącą aktualnego składu Zarządu pozwanej, w której dokonała analizy trzech uchwał podjętych przez Radę Nadzorczą Spółdzielni w dniu 3 kwietnia 2014 r. W opinii tej uznała, że uchwała nr (...)/579/2014 w sprawie odwołania Prezesa Zarządu Spółdzielni nie została w ogóle podjęta, nie wywołuje skutków prawnych i nie odwołuje powódki z pełnionej funkcji; uchwała nr (...)/580/2014 w sprawie upoważnienia członków Rady Nadzorczej do reprezentowania Spółdzielni w sprawie wypowiedzenia umowy o pracę z Prezes Zarządu jest bezprzedmiotowa, gdyż uprzednio nie została skutecznie podjęta uchwała nr (...)/579/2014; zaś uchwała nr (...)/581/2014 w sprawie wyznaczenia członka Rady Nadzorczej do czasowego pełnienia funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni w osobie A. P. jest także bezprzedmiotowa, albowiem funkcję tę nadal pełni powódka. Ponadto stwierdziła, że aktualny skład Zarządu pozwanej stanowi powódka, jako Prezes Zarządu, oraz Zastępca Prezesa J. S.

W dniu 15 kwietnia 2014 r. powódka i J. S. złożyli do Sądu Rejonowego w W. XII Wydziału Gospodarczego KRS wniosek o cofnięcie wniosku złożonego przez Spółdzielnię w dniu 9 kwietnia 2014 r. o zmianę w rejestrze KRS danych podmiotu, powołując się na wadliwość uchwały Rady Nadzorczej z 3 kwietnia 2014 r. o nr (...)/579/2014. O złożeniu tego wniosku powódka nie poinformowała Rady Nadzorczej ani A. P. W skierowanym do Rady Nadzorczej piśmie z 16 kwietnia 2014 r. powódka, powołując się na nieważność uchwały nr (...)/579/2014, wniosła o umożliwienie jej pełnienia obowiązków wynikających z funkcji Prezesa Zarządu, na co Spółdzielnia nie wyraziła zgody. W dniu 18 kwietnia 2014 r. Sąd wezwał Spółdzielnię do usunięcia braków formalnych pisma z 15 kwietnia 2014 r. w przedmiocie cofnięcia wniosku z 9 kwietnia 2014 r. o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców, przez podpisanie go zgodnie ze sposobem reprezentacji Spółdzielni, wskazując, że pismo zostało podpisane przez J. S. oraz odwołanego Prezesa Zarządu U. O..

Kolejny wniosek o cofnięcie wniosku Spółdzielni z 9 kwietnia 2014 r. odnośnie zmian w KRS co do składu Zarządu Spółdzielni, powódka złożyła w dniu 24 kwietnia 2014 r., powołując się zarówno na treść wadliwej uchwały Rady Nadzorczej z 3 kwietnia 2014 r., jak też na jej sprostowanie oraz na przedłożenie nowej wersji tej uchwały. Pod wnioskiem podpisali się również J. S., jako Zastępca Prezesa Zarządu, oraz M. M., jako pełnomocnik Zarządu. W piśmie z 28 kwietnia 2014 r., podpisanym w imieniu Spółdzielni przez pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu A. P. i przez Zastępcę Prezesa J. S., skierowanym do Sądu Rejonowego w W. XII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego, pozwana Spółdzielnia poinformowała, że pismo z 15 kwietnia 2014 r. nie przeszło formalnie przez Zarząd Spółdzielni i związku z tym nie stanowi oficjalnego stanowiska pozwanej. W dniu 28 kwietnia 2014 r. Rada Nadzorcza Spółdzielni na podstawie art. 55 § 2 Prawa Spółdzielczego i § 85 ust. 3 Statutu pozwanej, podjęła uchwałę nr (...)/586/2014 w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie pełnomocnictwa R. S. do dokonywania w imieniu Spółdzielni następujących czynności: 1) reprezentowania Spółdzielni w sprawach związanych z jej działalnością wobec osób trzecich oraz organów administracji rządowej i samorządowej, a także wobec sądów powszechnych i administracyjnych oraz osób prawnych i fizycznych; 2) składania

oświadczeń i wniosków, w szczególności wniosków w postępowaniu wieczystoksięgowym i rejestrowym; 3) dokonywania wszelkich czynności, jakie są konieczne dla realizacji tego pełnomocnictwa oraz ochrony interesów Spółdzielni jako mocodawcy.

W dniu 5 maja 2014 r. powódka otrzymała pismo Rady Nadzorczej Spółdzielni z 28 kwietnia 2014 r., do którego zostało załączone inne pismo zatytułowane „sprostowanie omyłki pisarskiej w uchwale nr (...)/579/2014 Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej „M.” z dnia 3 kwietnia 2014 r. w sprawie odwołania Prezesa Zarządu”. W piśmie tym powódka została poinformowana, że tekst uchwały nr (...)/579/2014 po § 2 otrzymuje brzmienie: „Uchwała została podjęta w głosowaniu tajnym. W głosowaniu oddano 10 głosów, „za” oddano 8 głosów, „przeciw” 2 głosy, wstrzymało się od głosu 0”.

W dniu 6 maja 2014 r. powódka została wykreślona z Krajowego Rejestru Sądowego jako Prezes Zarządu Spółdzielni, a jako nowego Prezesa Zarządu wpisano A. P. - członka Rady Nadzorczej, pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu Spółdzielni.

W dniu 9 maja 2014 r. A. P. otrzymał postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 30 kwietnia 2014 r. o umorzeniu postępowania z wniosku pozwanej Spółdzielni o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców. W związku z tym, przejrzał akta rejestrowe i dowiedział się wówczas o złożonym do Sądu w dniu 24 kwietnia 2014 r. wniosku powódki. W dniu 20 maja 2014 r. Rada Nadzorcza pozwanej podjęła uchwałę nr (...)/591/2014 w sprawie rozwiązania z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia. Uchwałą tą Rada Nadzorcza zobowiązała Zarząd Spółdzielni do rozwiązania z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia, ze względu na ciężkie naruszenie obowiązków pracowniczych. W uzasadnieniu uchwały podano, że powódka (odwołana w dniu 3 kwietnia 2014 r. z funkcji Prezesa Zarządu) w kwietniu 2014 r. dwukrotnie podpisała w imieniu Spółdzielni wnioski do Sądu Rejestrowego w sprawie cofnięcia wniosku o zmianę danych w KRS, a wnioski te podpisała mimo pełnej świadomości braku umocowania do reprezentacji, czym dopuściła się ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych i działania na szkodę interesów pozwanej.

W dniu 26 maja 2014 r. pozwana Spółdzielnia sporządziła pisemne oświadczenie, w którym poinformowała powódkę, że z dniem otrzymania tego pisma rozwiązuje z nią umowę o pracę zawartą na czas nieokreślony, bez zachowania okresu wypowiedzenia. Jako przyczynę rozwiązania umowy o pracę wskazano świadome i rażące naruszenie przez powódkę obowiązku sumiennego i starannego wykonywania pracy, spowodowanie zagrożenia dla interesów pracodawcy oraz przekroczenie kompetencji, przez: 1) dwukrotne skierowanie w dniu 12 kwietnia i 24 kwietnia 2014 r. w imieniu Spółdzielni pisma do Sądu Rejestrowego, podpisanego łącznie z Zastępcą Prezesa J. S., a w przypadku drugiego pisma - również z pełnomocnikiem Zarządu M. M., zawierającego wniosek o cofnięcie złożonego w dniu 9 kwietnia 2014 r. do Sądu Rejestrowego wniosku o zmianę danych w Rejestrze Sądowym, dotyczącego ujawnienia zmian w składzie Zarządu Spółdzielni, w których to pismach powódka legitymowała się jako Prezes Zarządu Spółdzielni, mimo odwołania jej z tej funkcji uchwałą Rady Nadzorczej z 3 kwietnia 2014 r. Skierowanie pism do Sądu Rejestrowego nastąpiło bez zgody organów Spółdzielni, a ponadto w okresie wypowiedzenia umowy, którą powódka wypowiedziała w piśmie z 4 kwietnia 2014 r.; 2) podważanie uprawnień powołanego uchwałą Rady Nadzorczej z 3 kwietnia 2014 r. pełniącego funkcję Prezesa Zarządu do działania w imieniu Spółdzielni. Jako podstawę prawną rozwiązania umowy w tym trybie pozwana Spółdzielnia wskazała art. 54 § 1 Prawa Spółdzielczego oraz uchwałę Rady Nadzorczej nr (...)/591/2014. Oświadczenie to za pozwaną Spółdzielnię zostało podpisane przez pełnomocnika Zarządu adwokata R. S. oraz pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu A. P. W dniu 24 kwietnia 2014 r. powódka otrzymała od pozwanej wynagrodzenie za kwiecień 2014 r. w wysokości 5.982,15 zł, w dniu 29 maja 2014 r. wynagrodzenie za maj 2014 r. w wysokości 5.504,18 zł, a w dniu 16 czerwca 2014 r. ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz zasiłek chorobowy w wysokości 2.270,55 zł. W okresie od 19 maja do 21 lipca 2014 r. powódka była niezdolna do pracy i korzystała ze zwolnienia lekarskiego. W dniu 5 czerwca 2014 r. otrzymała oświadczenie pozwanej Spółdzielni o rozwiązaniu umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia.

W okresie od 14 maja 2014 r. do 13 czerwca 2014 r. w Spółdzielni została przeprowadzona lustracja, której przedmiotem była działalność pozwanej w zakresie podejmowania uchwał przez Radę Nadzorczą od 3 kwietnia 2014 r. Postępowanie lustracyjne wykazało, że między innymi wniosek pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu A. P. złożony w imieniu Zarządu Spółdzielni na zebraniu Rady Nadzorczej w dniu 28 kwietnia 2014 r. został zgłoszony do organu nieuprawnionego do jego rozpoznania, a trzy uchwały Rady Nadzorczej z dnia 28 kwietnia 2014 r. nr (...)/585/2014, nr (...)/586/2014 oraz nr (...)/587/2014 zostały podjęte przez organ nieuprawniony. W dniu 23 czerwca 2014 r. odbyło się zebranie Rady Nadzorczej Spółdzielni, na którym konwalidowano wadliwe uchwały podjęte przez ten organ w okresie od marca do czerwca 2014 r., zgodnie ze wskazaniem lustratora. Konwalidowana była między innymi uchwała z 3 kwietnia 2014 r. dotycząca odwołania powódki z funkcji Prezesa Zarządu.

Sąd Rejonowy stwierdził, że uchwała nr (...)/579/2014 Rady Nadzorczej Spółdzielni z 3 kwietnia 2014 r. o odwołaniu powódki z funkcji Prezesa Zarządu, została podjęta wadliwie, jednakże powódka tego samego dnia złożyła rezygnację z pełnionej funkcji, zaś w dniu następnym ponowiła tę rezygnację, składając jednocześnie Przewodniczącemu Rady Nadzorczej oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę.

Uwzględniając, że § 83 ust. 1 Statutu Spółdzielni przewidywał, iż członkostwo w zarządzie ustaje również w wypadku zrzeczenia się funkcji członka zarządu, to powódka takie zrzeczenie się funkcji Prezesa Zarządu pozwanej Spółdzielni skutecznie złożyła w dniu 3 kwietnia 2014 r., składając w biurze podawczym pozwanej oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę, a następnie ponownie w dniu 4 kwietnia 2014 r. Oświadczenie to zostało przyjęte przez Radę Nadzorczą. Według Sądu, skoro powódka w momencie rozwiązywania umowy o pracę nie pełniła już funkcji Prezesa Zarządu, a jedynie była zwykłym pracownikiem w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, to do rozwiązania z nią umowy o pracę był uprawniony Zarząd pozwanej Spółdzielni. Odwołując się do treści art. 55 § 1 i 2 Prawa spółdzielczego oraz § 2 ust. 7 Regulaminu Zarządu pozwanej, Sąd wskazał, że w okresie rozwiązywania z powódką umowy o pracę Zarząd Spółdzielni składał się z dwóch osób, to jest pełniącego obowiązki Prezesa

Zarządu w osobie A. P. oraz członka Zarządu J. S.. Zatem to właśnie te osoby, jako tworzące Zarząd, miały uprawnienie do rozwiązania z powódką umowy o pracę. R. S. nie był ani członkiem Rady Nadzorczej, ani członkiem Zarządu pozwanej. Ponadto podjęta na podstawie art. 55 § 2 Prawa Spółdzielczego i § 85 ust. 3 Statutu pozwanej uchwała Rady Nadzorczej Spółdzielni z 28 kwietnia 2014 r. nr (...)/586/2014 w sprawie wyrażenia zgody na udzielenie pełnomocnictwa R. S. do dokonywania w imieniu Spółdzielni czynności prawnych, nie zawiera umocowania do złożenia oświadczenia woli za pozwaną o rozwiązaniu z powódką umowy o pracę w trybie art. 52 § 1 pkt. 1 k.p. Nawiązując do treści § 85 ust. 3 Statutu Spółdzielni, Sąd skonstatował, że jeśli Zarząd Spółdzielni może powołać pełnomocnika, to bezskuteczne jest zwrócenie się przez jednego członka Zarządu do Rady Nadzorczej o jego powołanie. Rada Nadzorcza Spółdzielni nie posiada kompetencji do reprezentowania Spółdzielni, za wyjątkiem określonym w § 78 ust. 7 Statutu oraz § 4 ust. 7 Regulaminu Rady Nadzorczej pozwanej. Mając na uwadze powyższe, Sąd stwierdził, że jedynym organem w pozwanej Spółdzielni uprawnionym do udzielenia pełnomocnictwa oraz reprezentowania jej był Zarząd Spółdzielni w składzie określonym w § 82 ust. 1 Statutu. Zgodnie z odpisem KRS złożonym do sprawy, Spółdzielnię reprezentować może dwóch członków Zarządu łącznie lub też jeden członek Zarządu łącznie z pełnomocnikiem. Zatem w sytuacji, kiedy jeden członek Zarządu chciał rozwiązać umowę o pracę z pracownikiem, do skuteczności powyższego oświadczenia doszłoby jedynie w sytuacji, gdyby pełnomocnik ten został powołany przez Zarząd Spółdzielni, co w niniejszej sprawie nie nastąpiło.

Ponadto Sąd pierwszej instancji uznał, pozwana nie wykazała, by powódka naruszyła obowiązki pracownicze w stopniu co najmniej rażącego niedbalstwa, uzasadniającym zastosowanie art. 52 § 1 k.p. Przed dniem 15 kwietnia 2014 r. i 24 kwietnia 2014 r., czyli przed złożeniem przez powódkę, jako Prezesa Zarządu, wniosków wymienionych w piśmie o rozwiązaniu umowy o pracę, pozwana doręczyła powódce kopię uchwały Rady Nadzorczej nr (...)/579/2014 z 4 kwietnia 2014 r. w sprawie odwołania jej z funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni ze skutkiem natychmiastowym, która to uchwała była wadliwa. W kopii tej uchwały znajdował się bowiem błędny zapis, że oddano 8 głosów, w tym 2 głosy „za” i 2 głosy „przeciw”.

Ponadto w dniu 11 kwietnia 2014 r. powódka uzyskała opinię prawną adwokat M. S., potwierdzającą brak skutków prawnych tej uchwały. Dopiero w dniu 5 maja 2014 r. Spółdzielnia doręczyła powódce sprostowanie tejże uchwały. Wobec tego w dniach 12 i 24 kwietnia 2014 r., czyli w datach złożenia wniosków opisanych w oświadczeniu o rozwiązaniu umowy o pracę, powódka miała uzasadnione podstawy swojego przekonania, że nadal wykonuje obowiązki Prezesa Zarządu w pozwanej, zwłaszcza iż w dniu 16 kwietnia 2014 r. zwróciła się do Rady Nadzorczej z wnioskiem o umożliwienie jej pełnienia obowiązków Prezesa Zarządu, wskazując na nieskuteczność uchwały nr (...)/579/2014 oraz na zapis w art. 58 Prawa spółdzielczego, a odmowną odpowiedź Rady otrzymała w dniu 5 maja 2014 r. Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd Rejonowy uznał, że do rozwiązania z powódką umowy o pracę doszło niezgodnie z prawem, co powoduje odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanej zgodnie z żądaniem pozwu.

Sąd Okręgowy w W. rozpoznając apelację strony pozwanej od orzeczenia pierwszoinstancyjnego, uznał ją za zasadną i wyrokiem z dnia 30 listopada 2017 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w ten sposób, że oddalił powództwo.

Sąd odwoławczy podniósł, że oceniając zgromadzone dowody Sąd pierwszej instancji błędnie przyjął, iż uchwała Rady Nadzorczej Spółdzielni nr (...)/579/2014 z 3 kwietnia 2014 r. o odwołaniu powódki z funkcji Prezesa Zarządu została podjęta wadliwie. Analiza okoliczności sprawy oraz wykreślenie powódki z KRS (wydruk z Monitora Sądowego i Gospodarczego nr (...)/2014 (4470) z 13 maja 2014 r.) wskazuje, że uchwała została podjęta prawidłowo, jest ważna i wywołuje skutki prawne. Sąd pracy nie jest uprawniony do oceny legalności uchwały o odwołaniu danej osoby z zarządu osoby prawnej. Uchwała odwołująca członka zarządu może zostać podważona wyłącznie w trybie przewidzianym przez przepisy dotyczące zaskarżania uchwał organów spółdzielni i dopóki nie zostanie uchylona (ewentualnie dopóki nie zostanie stwierdzona jej nieważność), wywiera ona skutki prawne. Innymi słowy, dla zakwestionowania wydanej przez Radę Nadzorczą uchwały konieczne było wystąpienie z powództwem o ustalenie nieważności tejże uchwały na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 k.c. Wobec powyższego, Sąd drugiej instancji stwierdził, że w momencie złożenia powódce w dniu 26 maja 2014 r. oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy nie pełniła ona funkcji Prezesa

Zarządu pozwanej, gdyż została odwołana z tego stanowiska na podstawie wcześniejszej uchwały Rady Nadzorczej z 3 kwietnia 2014 r. Rada Nadzorcza z chwilą odwołania powódki ze stanowiska członka Zarządu straciła kompetencję do rozwiązania z nią umowy o pracę i wobec tego, zgodnie z regułą domniemania kompetencji zarządu spółdzielni (art. 48 § 2 Prawa spółdzielczego), uprawnienie do dokonania tej czynności prawnej przeszło na Zarząd.

Sąd Okręgowy nie podzielił również ustaleń Sądu pierwszej instancji, że złożone powódce oświadczenie zostało dokonane w sposób naruszający zasady reprezentacji pozwanej Spółdzielni. Błędne jest ustalenie Sądu Rejonowego, jakoby J. S. wchodził w skład Zarządu Spółdzielni w okresie rozwiązywania z powódką umowy o pracę w trybie art. 52 k.p. i był osobą uprawnioną do dokonania tej czynności prawnej. W protokole z lustracji problemowej stwierdzono, że Rada Nadzorcza Spółdzielni podjęła w dniu 28 kwietnia 2014 r. uchwałę o odwołaniu J. S. z funkcji zastępcy Prezesa Zarządu ds. techniczno-eksploatacyjnych. Okoliczność tę potwierdza również wydruk z Monitora Sądowego i Gospodarczego numer (...)/2014 (4488) pozycja (...), w którym podano informację o wykreśleniu J. S. z KRS w dniu 30 maja 2014 r. Nie ulega wątpliwości, że wpis do KRS o zmianie wpisu ma charakter deklaratoryjny, co oznacza, iż czynność prawna stanowiąca podstawę wpisu (w niniejszej sprawie jest nią uchwała odwołująca z funkcji w Zarządzie Spółdzielni) wywiera skutek prawny przed wpisaniem zmiany do KRS. Z aktach sprawy nie wynika również, aby uchwała ta została skutecznie zaskarżona, a więc jest ona ważna, skuteczna, wiążąca i wywołała przewidzianej w niej skutki prawne. W tym stanie rzeczy, na skutek odwołania w dniu 28 kwietnia 2014 r. J. S. ze stanowiska Zastępcy Prezesa Zarządu pozwanej, A. P., pozostając w maju 2014 r. jedynym członkiem Zarządu, nie miał innej możliwości, jak podpisać wspólnie z pełnomocnikiem Spółdzielni R. S. oświadczenie o rozwiązaniu z powódką umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Nieuzasadnione jest zatem twierdzenie, że osobą uprawnioną do rozwiązania z powódką umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia był J. S., jako członek Zarządu Spółdzielni działający łącznie z A. P. W ustalonym stanie faktycznym sprawy, Zarząd Spółdzielni - na moment podjęcia uchwały Rady Nadzorczej z 28 kwietnia 2014 r. nr (...)/586/2014 oraz złożenia powódce oświadczenia z 26 maja 2014 r. - składał

się wyłącznie z jednego członka, który nie posiadał wystarczającego umocowania do samodzielnego działania w imieniu pozwanej Spółdzielni. W świetle art. 49 § 5 Prawa spółdzielczego, zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie dokonywane są przez radę nadzorczą, chyba że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia. Zatem to Rada Nadzorcza, a nie Zarząd (ze względu na jego jednoosobowy skład), była władna do podjęcia uchwały na podstawie art. 49 § 5 w związku z art. 55 § 2 Prawa spółdzielczego oraz § 85 ust. 3 w związku z § 85 ust. 1 Statutu pozwanej Spółdzielni. Umocowanie Zarządu do udzielenia pełnomocnictwa w tym zakresie przeszło tymczasowo na Radę Nadzorczą, która z mocy prawa (art. 49 § 5 ustawy) była uprawniona do złożenia tej treści oświadczenia woli. Kompetencja ta nie była natomiast przekazana na mocy statutu do właściwości walnego zgromadzenia (art. 49 § 5 *in fine* ustawy). Tym samym udzielone - na podstawie podjętej na wniosek pełniącego funkcję Prezesa Zarządu uchwały Rady Nadzorczej - pełnomocnictwo dla R. S. było skuteczne i zgodne z Prawem spółdzielczym oraz Statutem pozwanej Spółdzielni.

Sąd odwoławczy podniósł również, że uchwała Rady Nadzorczej Spółdzielni podjęta w porozumieniu z członkiem Zarządu (nawet przy abstrakcyjnym założeniu, iż została wydana z naruszeniem art. 85 ust. 3 Statutu w związku z art. 55 § 1 i 2 w związku z art. 49 § 5 Prawa spółdzielczego), upoważniająca osobę trzecią do składania oświadczeń w imieniu Spółdzielni, podjęta na posiedzeniu Rady Nadzorczej, stanowi wystarczające umocowanie (wyznaczenie) tej osoby do dokonania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. Fakt udzielenia pełnomocnictwa potwierdza również dokonanie odpowiedniego wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym. Dokonując analizy pełnomocnictwa z 28 kwietnia 2014 r. (uchwała nr (...)/586/2014) Sąd Okręgowy stwierdził, że w zakresie umocowania pełnomocnika R. S. mieszczą się również czynności prawne z zakresu prawa pracy, polegające na składaniu oświadczeń woli, na co wskazuje bezpośrednio punkt 1 pełnomocnictwa (reprezentowanie Spółdzielni w sprawach związanych z jej działalnością wobec osób trzecich oraz osób fizycznych) jak też punkt 2 pełnomocnictwa (składanie oświadczeń). Zbędne byłoby zatem udzielanie dodatkowego pełnomocnictwa rodzajowego. W tym też stanie rzeczy złożone

oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy z powódką zostało dokonane zgodnie z art. 3¹ § 1 k.p., stosownie do ustanowionej przez Spółdzielnię formy składania oświadczeń (dwóch członków zarządu łącznie lub też jeden członek zarządu wraz z pełnomocnikiem).

W ocenie Sądu odwoławczego, bezzasadne było wreszcie stwierdzenie Sądu pierwszej instancji, że Spółdzielnia nie wykazała ciężkiego, zawinonego naruszenia przez powódkę podstawowych obowiązków pracowniczych. Podpisując wnioski do KRS z dnia 12 i 24 kwietnia 2014 r., powódka działała ze świadomością wcześniejszego złożenia oświadczenia z 3 kwietnia 2014 r. o rezygnacji ze skutkiem natychmiastowym z funkcji Prezesa Zarządu Spółdzielni oraz oświadczenia z 4 kwietnia 2014 r. potwierdzającego złożoną rezygnację, jak również ze świadomością skutków prawnych przez te oświadczenia wywołanych. Oba oświadczenia powódka złożyła dobrowolnie, w okolicznościach umożliwiających swobodne i wolne od nacisków podjęcie decyzji. Co więcej, oświadczenia zostały złożone w sekretariacie Spółdzielni i zarejestrowane w dzienniku podawczym, to jest zgodnie z wymogami art. 54 § 3 Prawa spółdzielczego określającymi zasady reprezentacji biernej spółdzielni. Powódka wiedziała również o uchwale Rady Nadzorczej odwołującej ją ze stanowiska Prezesa Zarządu, zaś jej ocena, czy ta czynność była skuteczna czy nieskuteczna (jako wadliwa), nie ma znaczenia i nie usprawiedliwia podejmowania czynności wskazanych w oświadczeniu pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę. Nie ulega wątpliwości, że od dnia 3 kwietnia 2014 r. powódka przestała pełnić funkcję Prezesa Zarządu Spółdzielni, a tym samym nie była uprawniona do składania spornych wniosków do KRS. Zważywszy na powyższe, od powódki jako od pracownika bez funkcji w Zarządzie Spółdzielni, pozostającej w trakcie okresu wypowiedzenia umowy o pracę zainicjowanego jej własnym oświadczeniem, zaznajomionej z zasadami funkcjonowania spółdzielni mieszkaniowych i posiadającej doświadczenie w zarządzaniu spółdzielniami, można zasadnie oczekiwać, że przez pozostały czas wypowiedzenia powstrzyma się od działań na niekorzyść pracodawcy, zagrażających jego interesom i mogących wywołać szkodę. To właśnie nierzetelne i nielojalne zachowanie powódki w okresie wypowiedzenia, na czas którego pracodawca zwolnił ją z obowiązku świadczenia pracy, sprawia, że

zachowanie powódki ocenić należy jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, w tym w szczególności obowiązku dbałości o dobro zakładu pracy (art. 100 § 2 ust. 4) i lojalności w stosunku do pracodawcy. Z tych też względów złożone powódce oświadczenie z 26 maja 2014 r. było zgodne z prawem, a wskazane w jego treści przyczyny uzasadniały rozwiązanie stosunku pracy w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej powódka, zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo, podniosła zarzut naruszenia: 1/ art. 49 ust. 5 Prawa spółdzielczego, przez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wobec funkcjonowania u pozwanej zarządu jednoosobowego, mimo statutowego obligu składu zarządu minimum dwuosobowego, rada nadzorcza nabyła uprawnienia statuowane w zdaniu 2 rzeczony normy, w tym do udzielania pełnomocnictw, w sytuacji gdy przepis ten znajduje zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy statut spółdzielni przewiduje istnienie zarządu jednoosobowego; 2/ art. 49 ust. 5 Prawa spółdzielczego, przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że rozwiązanie stosunku pracy z powódką jest sprawą wynikającą ze stosunku członkostwa w spółdzielni, w sytuacji gdy sprawy ze stosunku pracy nie należą do tej kategorii spraw; 3/ art. 3¹ k.p. w związku z art. 55 § 2 Prawa spółdzielczego i w związku z § 85 ust. 3 Statutu pozwanej spółdzielni, przez niewłaściwe zastosowanie i uznanie za skuteczne rozwiązania stosunku pracy z powódką dokonanego przez pełnomocnika zarządu oraz pełniącego obowiązki prezesa zarządu pozwanej, w sytuacji gdy pełnomocnictwa udzieliła rada nadzorcza posiadająca *ex lege* umocowanie jedynie do wyrażenia zgody na udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd, nie zaś do jego udzielania, a zarząd, z uwagi na braki osobowe, nie był zdolny do reprezentacji pozwanej.

Z powołaniem się na powyższe zarzuty naruszenia prawa powódka wniosła o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o jej oddalenie i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

W świetle treści zarzutów kasacyjnych, istota niniejszego sporu sprowadza się do pytania o prawidłowość reprezentacji pozwanego pracodawcy Spółdzielni Mieszkaniowej "M." z siedzibą w W. przy rozwiązywaniu bez wypowiedzeniem umowy o pracę z powódką U. O. i wpływu ewentualnych wadliwości dokonanej czynności prawnej na zasadność roszczeń odszkodowawczych pozwu wywodzonych z art. 56 § 1 k.p.

Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia powyższej kwestii ma właściwa interpretacja i zastosowanie art. 3¹ k.p. Przepis ten stanowi w § 1, że za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba. Z mocy § 2 tego artykułu, powyższą regulację stosuje się odpowiednio do pracodawcy będącego osobą fizyczną, jeżeli nie dokonuje on osobiście czynności z zakresu prawa pracy. Ukształtowana w tym przepisie reprezentacja pracodawcy różni się od wynikającej z przepisów prawa cywilnego, to jest art. 11 k.c. (w stosunku do osób fizycznych), art. 38 k.c. (co do osób prawnych) i art. 33¹ k.c. (wobec jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi), a także prawa handlowego (art. 205 § 1 k.s.h.). Jest to uregulowanie szczególne, mające pierwszeństwo stosowania przed regulacjami wymienionych gałęzi prawa (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 listopada 2002 r., I PKN 477/01, LEX nr 1165842; z dnia 2 października 2003 r., I PK 455/02, LEX nr 1147735; z dnia 25 maja 2016 r., II PK 126/15, LEX nr 2093751; z dnia 7 grudnia 2012 r., II PK 121/12, LEX nr 1284747 i z dnia 25 października 2016 r., I PK 257/15, LEX nr 215885). Krąg osób upoważnionych do działania za pracodawcę został zatem określony przez art. 3¹ k.p. W przeciwieństwie do Kodeksu cywilnego, ustawodawca wprowadził jednolite zasady reprezentacji pracodawcy będącego zarówno osobą prawną, jak i jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, nadając - z mocy art. 3 k.p. - tym ostatnim jednostkom organizacyjnym zdolność prawną. Tak ukształtowana reprezentacja pracodawcy dotyczy jednak tylko czynności podejmowanych w sprawach z zakresu prawa pracy.

Pierwszą grupę podmiotów uprawnionych do dokonywania za pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy stanowią osoby i organy zarządzające. Należy

przypomnieć, że art. 3¹ § 1 k.p. – wprowadzony ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110) – zastąpił art. 4 k.p., który stanowił, że "kierownik zakładu pracy reprezentuje zakład pracy wobec załogi i działa w jego imieniu - zgodnie z zasadą jednoosobowego kierownictwa." Celem tej zmiany było dostosowanie systemu reprezentacji pracodawców do struktur zarządzania zakładami pracy w systemie społeczno-gospodarczym powstałym po przełomie roku 1989. Pojęcia "organ zarządzający" i "osoba zarządzająca" w art. 3¹ § 1 k.p. zastąpiły określenie "kierownik zakładu pracy". Z tego między innymi względu oznaczają one organ lub osobę stanowiące pierwszy szczebel zarządzania w jednostce organizacyjnej będącej pracodawcą i posiadające ogólną kompetencję do zarządzania taką jednostką. O tym, kto wystąpi w roli organu zarządzającego, decydują przepisy aktów prawnych (tak ustaw, jak i aktów wewnętrznych) dotyczące tych jednostek organizacyjnych i określające ich ustrój. Zawartą w art. 3¹ k.p. normę generalną należy bowiem odnieść do zróżnicowanych regulacji ustrojowych wyznaczających funkcjonowanie podmiotów w obrocie prawnym. Pojęcie "osoba lub organ zarządzający" można postrzegać jako uniwersalną formułę obejmującą wszystkie możliwe rozwiązania szczegółowe.

Nie ma większych problemów ze wskazaniem w zindywidualizowanym stanie faktycznym i prawnym osoby zarządzającej lub jednoosobowego organu zarządzającego. Trudna może okazać się natomiast klasyfikacja reprezentacji pracodawcy posiadającego organ kolegialny. W tym przypadku podmiotem działającym za pracodawcę jest nie członek takiego organu, ale organ zarządzający danym podmiotem, a sposobem komunikowania się takiego podmiotu są uchwały podejmowane w sposób przewidziany w aktach prawnych lub ustrojowych. W orzecznictwie dopuszczono jednak możliwość upoważnienia jednego z członków organu kolegialnego do dokonywania określonej czynności. Osoba ta musi mieć umocowanie w kolegialnej uchwale (decyzji) całego organu zarządzającego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., I PK 82/08, OSNP 2010 nr 9-10, poz. 107). Judykatura udzieliła też twierdzącej odpowiedzi na pytanie, czy jeden z członków organu zarządzającego może zostać upoważniony do samodzielnego dokonywania czynności z zakresu prawa pracy, jako inna wyznaczona do tego

osoba (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2007 r., I PK 111/07, LEX nr 375665). Podkreśla się, że wyznaczenie innej osoby do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy następuje z uwagi na konieczność dekoncentracji kompetencji osoby lub organu zarządzającego pracodawcą. W rezultacie, na przykład wójt, burmistrz lub prezydent miasta mogą w akcie porządkowym lub ustrojowym danej jednostki będącej pracodawcą upoważnić określoną osobę do dokonywania pewnych rodzajowo wskazanych czynności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 155/10, LEX nr 738397).

O tym, kto występuje w roli organu zarządzającego, decydują przepisy prawa lub statuty, regulujące ustrój danej jednostki organizacyjnej.

Zwraca się uwagę, że przepis art. 3¹ § 1 k.p. nie wymienia zastępców osób zarządzających. Można ich ustanowić, jednak nie posiadają oni samoistnych uprawnień do reprezentowania pracodawcy. Zastępca kierownika jednostki organizacyjnej nie jest tylko z racji zajmowanego stanowiska osobą reprezentującą pracodawcę w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. Kompetencja tych osób do dokonywania za pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy musi wynikać ze stosownych przepisów regulujących ustrój danej jednostki organizacyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 1998 r., I PKN 223/98, OSNAPiUS 1999 nr 16, poz. 509 i postanowienie z dnia 10 lutego 2009 r., II PK 153/08, LEX nr 725042). W literaturze przedmiotu wskazuje się natomiast, że zastępcy mogą występować jako "inne osoby wyznaczone" (T. Duraj: Pojęcie osoby zarządzającej w imieniu pracodawcy zakładem pracy, PiZS 2005 nr 6, poz. 20).

W kontekście pojęcia "organu lub osoby zarządzającej daną jednostką organizacyjną" pojawia się też instytucja "osoby pełniącej obowiązki". Z reguły dotyczy ona stanowisk kierowniczych związanych z zarządzaniem i reprezentacją danego podmiotu. Powierzenie pełnienia obowiązków dokonywane jest z reguły w zastępstwie pracowników, których zatrudnienie wymaga spełnienia ponadstandardowych wymagań oraz przeprowadzenia procedury kwalifikacyjnej i którzy pełnią jednocześnie funkcję organu administracji publicznej. Możliwość czasowego powierzenia obowiązków jest przewidziana w art. 33 ust. 3, art. 33a i art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1384), art. 63 ust. 13 ustawy z dnia 14 grudnia

2016 r. - Prawo oświatowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 59 ze zm.), art. 48a dawnej ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.) czy art. 16a ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 862). Z uregulowań tych wynika, że czasowe powierzenie pełnienia obowiązków jest przewidziane w związku z potrzebą zapewnienia wykonywania obowiązków pracownika zajmującego najwyższą pozycję w hierarchii pracowniczej, a samo powierzenie ma charakter czasowy. Niektóre przepisy określają również wymagania, które powinna spełniać osoba mająca te obowiązki pełnić. Konstrukcja tego rodzaju może także polegać na ustawowej delegacji do uregulowania omawianej kwestii przez autonomiczny akt prawa pracy, jak czyni to art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1842), który stanowi, że zasady powierzenia obowiązków organu jednoosobowego uczelni wyższej w przypadku wygaśnięcia mandatu przed upływem kadencji oraz zawieszenia osoby pełniącej funkcję organu jednoosobowego w pełnieniu obowiązków określa statut uczelni publicznej. Podstawa prawna dopuszczalności powierzenia pełnienia obowiązków może być też zawarta w aktach pozaustawowych. Spośród pozaustawowych aktów prawa pracy możliwe jest zamieszczenie tego typu regulacji w statucie i regulaminie organizacyjnym.

Pracownik jedynie pełniący obowiązki zasadniczo nie może być utożsamiany z osobą lub organem zarządzającym, co nie wyklucza, że może być inną wyznaczoną osobą w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2014 r., I PK 219/13, OSNP 2015 nr 6, poz. 78 i z dnia 25 października 2016 r., I PK 257/15, LEX nr 2151885). Można przyjąć, że jeżeli z okoliczności powierzenia pełnienia obowiązków nie wynika nic innego, to możliwe jest domniemanie faktyczne upoważnienia do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy, do jakich byłby upoważniony organ lub osoba zarządzająca.

Trzecim podmiotem uprawnionym do reprezentacji pracodawcy, wymienionym w art. 3¹ § 1 k.p., jest właśnie inna wyznaczona do tego osoba. Wbrew użytemu w przepisie zwrotowi "albo", sugerującemu alternatywę rozłączną, osoba wyznaczona może reprezentować pracodawcę także obok osoby lub organu

zarządzającego. "Inna wyznaczona osoba" jest podmiotem wtórnie upoważnionym do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy. Tę inną osobę może upoważnić do działania w imieniu pracodawcy osoba lub organ zarządzający (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 października 2000 r., I PKN 536/00, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 142). Osoba lub organ zarządzający jednostką organizacyjną posiadającą przymiot pracodawcy może bowiem dokonać w zakresie swojej właściwości dekoncentracji własnych kompetencji. W literaturze zauważa się również, że "wyznaczenie" w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. może nastąpić w akcie ustrojowym lub porządkowym danej jednostki: statucie, regulaminie pracy (por. K. Rączka (w): Kodeks pracy. Komentarz pod redakcją Z. Salwy, Warszawa 2005, s. 20-21; Z. Kubot, Status kierownika działu personalnego, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2006 nr 7, s.23). Za akt tego rodzaju, w zakresie regulacji pracowniczej (art. 9 k.p.), wypada uznać także regulamin organizacyjny. Zachowuje przy tym aktualność pogląd judykatury, że między innymi w regulaminie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością możliwe jest wyznaczenie na podstawie art. 3¹ k.p. osoby do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy w sposób odmienny niż przewidziany w art. 199 k.h., czy obecnie 205 § 1 k.s.h. Jakkolwiek w prawie handlowym regułą jest reprezentowanie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przez dwóch członków zarządu (ewentualnie przez członka zarządu działającego łącznie z prokurentem), to w stosunkach pracy sposób reprezentowania tej spółki może być odmiennie kształtowany i ma on pierwszeństwo przed regulacjami prawa spółek (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 1998 r., I PKN 286/98, OSNAPiUS 1999 nr 18, poz. 585; z dnia 4 listopada 2009 r., I PK 106/09, LEX nr 564759 i z dnia 25 października 2016 r., I PK 257/15, LEX nr 2151885). Podobnie przyjmuje się, że także uchwała zarządu spółdzielni, upoważniająca członka rady nadzorczej do rozwiązania z pracownikiem umowy o pracę, podjęta na wspólnym posiedzeniu zarządu i rady nadzorczej, stanowi umocowanie (wyznaczenie) tej osoby do dokonania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2012 r., II PK 121/12, LEX nr 1284747).

Nasuwa się pytanie, czy "inna wyznaczona osoba" może zostać umocowana tylko przez osobę lub organ zarządzający, czy też istnieją inne podmioty

uprawnione, o których przepis milczy. Kierując się treścią art. 3¹ § 1 k.p., należałoby uznać, że do wyznaczenia "innej osoby" uprawnione są jedynie pozostałe podmioty wymienione w przepisie. Treść regulacji art. 3¹ § 1 k.p. zasadniczo nie pozwala na zastosowanie wykładni rozszerzającej. Z drugiej jednak strony, różnorodność form organizacyjnych, w jakich funkcjonują pracodawcy, nie daje podstaw do wykluczenia, że w konkretnym przypadku upoważnienie tego rodzaju zostanie przewidziane przez prawo. Za przykład mogą posłużyć przepisy dotyczące kierowników jednostek samorządowych. Co do zasady, czynności z zakresu prawa pracy powinny być dokonywane przez osobę lub organ zarządzający konkretnym pracodawcą. Oznacza to, że nie ma takich uprawnień osoba lub organ zarządzający jednostki nadrzędnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., II PK 51/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 219). Niektóre ustawy mogą jednak przewidywać rozwiązania wyjątkowe. I tak zgodnie z art. 7 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 902), czynności w sprawach z zakresu prawa pracy wobec kierownika gminnej jednostki organizacyjnej dokonuje prezydent miasta (burmistrz, wójt). W tym przypadku "podmiot zewnętrzny" może być postrzegany jako "inna wyznaczona osoba". Nie wypowiadając się zdecydowanie odnośnie do statusu owych "podmiotów zewnętrznych" jako jednej z osób, o jakich mowa w art. 3¹ § 1 k.p., w orzecznictwie sądowym podkreśla się ustawowe upoważnienie dla tych podmiotów do reprezentacji pracodawcy względem wymienionych w przepisie pracowników samorządowych jednostek organizacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., II PZ 62/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 68).

Wyznaczenie osoby dokonującej czynności w sprawach z zakresu prawa pracy ma charakter generalny w odróżnieniu od indywidualnego pełnomocnictwa do dokonywania w imieniu pracodawcy określonych czynności prawnych (art. 96 k.c.). Wyznaczona osoba może natomiast udzielać pełnomocnictwa innym osobom do poszczególnych czynności w zakresie prawa pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 maja 2016 r., II PK 126/15, LEX nr 2093751; z dnia 7 grudnia 2012 r., II PK 121/12, LEX nr 1284747; z dnia 22 czerwca 2007 r., II PK 331/06, LEX nr 911109; z dnia 8 czerwca 2006 r., II PK 315/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 159; z dnia 27 października 2004 r., I PK 680/03, LEX nr 1157542 czy postanowienie z

dnia 29 stycznia 2014 r., II PK 238/13, LEX nr 1647015 oraz A. Tomanek, Uwagi o kodeksowej regulacji dokonywania za pracodawcę czynności z zakresu prawa pracy, *Studia Iuridica Lublinensia* vol. XXIV.3.2015). Przez czynności z zakresu prawa pracy rozumie się przy tym wszystkie czynności prawne określone w przepisach regulujących stosunek pracy, których dokonuje pracodawca, a więc zawieranie i rozwiązywanie umów o pracę, zmiany w tych umowach, a także ustalanie regulaminów pracy. Wyznaczenie może obejmować nie tylko wszystkie czynności z zakresu prawa pracy, ale także czynności określonego rodzaju lub wszystkie czynności z zakresu prawa pracy, tyle że w przypadku nieobecności kierownika jednostki. Nie oznacza to przekazania osobie zastępującej części zadań związanych z funkcją kierownika urzędu, ale wykonywanie przez osobę zastępującą zadań kierownika urzędu w czasie jego nieobecności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 grudnia 2010 r., I PK 155/10, LEX nr 738397 i z dnia 11 kwietnia 2017 r., II PK 45/16, LEX nr 2310109, czy wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 grudnia 2008 r., II OSK 1458/08, OwSS 2009 nr 3, poz. 55).

W przepisie art. 3¹ § 1 k.p. nie określono formy prawnej owego wyznaczenia. Możliwe jest zatem głoszenie dwóch przeciwnych poglądów. Pierwszy, polega na szukaniu rozwiązań zbliżonych, a takim jest konstrukcja pełnomocnictwa, drugi, sprowadza się do uznania, że "wyznaczenie" może nastąpić w dowolnej formie, a zatem również w sposób ustny albo dorozumiany. Orzecznictwo, mając świadomość, że obie opcje interpretacyjne są poprawne, przyjęło stanowisko koncyliacyjne. Zgodnie z nim, zasadniczo "wyznaczenie" powinno następować w przepisach wewnątrz-zakładowych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 września 1998 r., I PKN 286/98, OSNAPiUS 1999 nr 18, poz. 585; z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 575/01, OSNP 2004 nr 11, poz. 190; z dnia 26 lutego 2003 r., I PK 159/02, OSNP 2004 nr 14, poz. 242; z dnia 11 grudnia 2006 r., I PK 124/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 27) albo ustawowych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2006 r., II PK 315/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 159 i z dnia 7 grudnia 2012 r., II PK 121/12, LEX nr 1284747). Dopuszcza się jednak umocowanie do działania za pracodawcę na podstawie utrwalonej zwyczajowo praktyki (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 9 czerwca 2004 r., I PK 681/03, OSNP 2005 nr 4, poz. 53,

OSP 2005 nr 10, poz. 120, z glosą M. Lewandowicz-Machnikowskiej; z dnia 22 czerwca 2007 r., II PK 331/06, LEX nr 911109, czy z dnia 10 czerwca 2014 r., II PK 207/13, LEX nr 1488759). Zwłaszcza gdy wyznaczona jest osoba pełniąca kierownicze funkcje w strukturze organizacyjnej pracodawcy, jak na przykład wiceprezes zarządu, który zastępował prezesa w razie jego nieobecności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2016 r., I PK 257/15, LEX nr 2151885). W judykaturze dominuje obecnie stanowisko, że wyznaczenie osoby do dokonywania za pracodawcę czynności prawnych z zakresu prawa pracy może nastąpić w każdy sposób dostatecznie ujawniający wolę reprezentowanego (art. 3¹ k.p. oraz art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p.), w szczególności nie jest ono uzależnione od udzielenia takiej osobie pisemnego pełnomocnictwa (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 2 lutego 2001 r., I PKN 226/00, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 488; z dnia 7 grudnia 2012 r., II PK 121/12, LEX nr 1284747; z dnia 25 maja 2016 r., II PK 126/15, LEX nr 2093751; z dnia 25 października 2016 r., I PK 257/15, LEX nr 2151885; postanowienie z dnia 29 stycznia 2014 r., II PK 238/13, LEX nr 1647015).

Szukając rozwiązania podstawowego dla rozstrzygnięcia niniejszego sporu problemu właściwej reprezentacji pracodawcy przy rozwiązywaniu łączącego strony stosunku pracy, warto podkreślić status powódki, to jest byłej Prezes Zarządu Spółdzielni w momencie złożenia przez pozwaną oświadczenia woli o rozwiązaniu przedmiotowej umowy o pracę bez wypowiedzenia.

Należy zatem przypomnieć, że wskutek powołania U. O. na stanowisko Prezesa Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej "M." z siedzibą w W. doszło do powstania więzi prawnej między spółdzielnią a członkiem jej statutowego organu, regulowanej przepisami ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 275). Istnienie tej więzi prawnej nie wyklucza jednak nawiązania przez spółdzielnię i członka jej zarządu stosunku pracy. Członkowie zarządu spółdzielni mogą być bowiem, po spełnieniu pewnych warunków, zatrudniani w charakterze pracowników. Godzi się przytoczyć treść art. 48 § 1 i 2 Prawa spółdzielczego, w myśl którego to zarząd kieruje działalnością spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz i do niego należy podejmowanie decyzji niezastrzeżonych w ustawie lub statucie innym organom. Zgodnie z art. 49

§ 1 i 2 Prawa spółdzielczego, skład i liczbę członków zarządu określa statut, a członków zarządu, w tym prezesa i jego zastępców, wybiera i odwołuje, stosownie do postanowień statutu, rada lub walne zgromadzenie. Stosownie do art. 52 § 1 i 2 Prawa spółdzielczego, z członkami zarządu zatrudnianymi w spółdzielni rada spółdzielni nawiązuje stosunek pracy - w zależności od powierzonego stanowiska - na podstawie umowy o pracę albo powołania (art. 68 Kodeksu pracy), a odwołanie członka zarządu lub zawieszenie go w czynnościach nie narusza jego uprawnień wynikających ze stosunku pracy lub innego stosunku prawnego, którego przedmiotem jest świadczenie pracy.

Z powyższymi unormowaniami ustawowymi korespondują postanowienia Statutu pozwanej Spółdzielni. Zgodnie z § 81 ust. 1 i 2 Statutu, zarząd kieruje działalnością Spółdzielni oraz reprezentuje ją na zewnątrz. W myśl § 82 Statutu, Zarząd składa się z 2 – 3 członków w tym prezesa i jego zastępców wybieranych i odwoływanych przez Radę Nadzorczą. Z członkiem Zarządu zatrudnionym w Spółdzielni Rada Nadzorcza może nawiązać stosunek pracy na podstawie umowy o pracę lub inną umowę, której przedmiotem jest świadczenie pracy. Przy czym pierwsza umowa o pracę z członkiem Zarządu jest zawierana na czas określony. Tak też postąpiono z stosunku do powódki, z którą wobec powołania przez Radę Nadzorczą na stanowisko Prezesa Zarządu, nawiązano stosunek pracy na podstawie umów pierwotnie na czas określony, a następnie na czas nieokreślony.

Stając na gruncie dopuszczalności zatrudniania członków zarządu spółdzielni w charakterze pracowników należy zwrócić uwagę na kwestię właściwej w świetle art. 3¹ k.p. - reprezentacji spółdzielni przy zawieraniu umowy o pracę. Zgodnie z art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego, to do kompetencji rady nadzorczej należy podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach; do reprezentowania spółdzielni wystarczy przy tym dwóch członków rady przez nią upoważnionych. Konieczność reprezentowania spółdzielni przez radę nadzorczą a nie zarząd, dotyczy wszystkich bez wyjątku umów między spółdzielnią i członkiem zarządu, także umów o pracę. Przepis art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego ustanawia nie tylko zasady reprezentacji wyodrębnionego

typu jednostki organizacyjnej zatrudniającej pracowników (pracodawcy), tj. spółdzielni, lecz nadto dotyczy członków zarządu spółdzielni, czyli swoistej kategorii pracowników tworzących jeden z jej organów. Umowa o pracę zawarta z członkiem zarządu wiąże podmiot gospodarczy z członkiem jej władz - osobą uprawnioną do samodzielnego działania w oznaczonym zakresie w imieniu tego podmiotu. Ratio legis regulacji zawartej w art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego wyraża się więc w potrzebie jednolitego ukształtowania hierarchicznego "układu" osób reprezentujących spółdzielnię w rozmaitych płaszczyznach jej funkcjonowania.

Wobec podobieństwa w omawianym zakresie regulacji art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego oraz przepisów dawnego Kodeksu handlowego i obecnego Kodeksu spółek handlowych, uprawnione jest odwołanie się do wyrażanych na płaszczyźnie art. 203 k.h. (a obecnie art. 210 k.s.h.) oraz art. 374 k.h. (a obecnie art. 379 k.s.h.) poglądów judykatury na temat zatrudniania członków zarządu spółek kapitałowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 października 1997 r., I PKN 319/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 450; z dnia 23 stycznia 1989 r., I PKN 489/97, OSNAPiUS 1999 nr 1, poz. 8; z dnia 8 maja 2003 r., III RN 66/02, LexisNexis nr 360965; z dnia 5 lutego 2004 r., I PK 280/03, LEX 149435; z dnia 23 września 2004 r., I PK 501/03, OSNP 2005 nr 4, poz. 56; z dnia 15 czerwca 2005 r., II PK 276/04, OSNP 2006 nr 3-4, poz. 42; z dnia 6 września 2005 r., I PK 56/05, LEX nr 276207; z dnia 6 maja 2009 r., II PK 285/08, LEX nr 521923). Transpozycja tychże poglądów na grunt Prawa spółdzielczego prowadzi do konkluzji, że to w gestii rady nadzorczej leży podjęcie decyzji o zawarciu przez spółdzielnię umowy o pracę z członkiem jej zarządu, ustalenie i ewentualna zmiana treści tej umowy, a także jej rozwiązanie. Przepis art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego, określający sposób reprezentacji spółdzielni przy czynnościach prawnych między spółdzielnią a członkiem zarządu, ma przy tym charakter *iuris cogentis*. Ustalenie, który organ spółdzielni złożył oświadczenie woli o nawiązaniu lub rozwiązaniu stosunku pracy z członkiem zarządu spółdzielni, ma zatem decydujące znaczenie dla oceny, czy czynność ta została dokonana zgodnie z art. 3¹ k.p. w związku z art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącego spółek kapitałowych niejednokrotnie wyrażany był pogląd, że do osoby zatrudnionej na stanowisku

członka zarządu nie stosuje się art. 203 i art. 374 k.h. (aktualnie art. 210 i art. 379 k.s.h.) dopiero z chwilą jej odwołania z tej funkcji, gdyż z momentem podjęcia stosownej uchwały o odwołaniu do podejmowania wszystkich czynności prawnych wobec osób, które utraciły członkostwo w zarządzie, w tym do złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu lub rozwiązaniu umowy o pracę, właściwy jest zarząd, a wyjątek określony w art. 203 oraz art. 374 k.h. (obecnie art. 210 oraz art. 379 k.s.h.) nie ma zastosowania. Jeżeli więc rada nadzorcza zamierza rozwiązać umowę o pracę z członkiem zarządu, musi to uczynić jednocześnie z odwołaniem go z pełnionej funkcji członka zarządu, ponieważ po odwołaniu staje się on zwykłym pracownikiem, wobec którego kompetencje pracodawcy wykonuje zarząd, a nie rada nadzorcza (por. między innymi wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 1999 r., I PKN 3/99, OSNAPiUS 2000 nr 12, poz. 460; z dnia 21 marca 2001 r., I PKN 322/00, OSNAPiUS 2002 nr 24, poz. 600; z dnia 24 stycznia 2002 r., I PKN 838/00, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 2003 nr 4, s. 38; z dnia 23 stycznia 2004 r., I PK 213/03, Monitor Prawniczy 2004 nr 5, poz. 203; z dnia 4 października 2007 r., I PK 127/07, Monitor Prawa Pracy 2008 nr 4, poz. 193; z dnia 4 grudnia 2008 r., II PK 134/08, niepublikowany; z dnia 7 kwietnia 2009 r., II PK 273/08, LEX nr 1157553).

Także stosunki pracy członków zarządu spółdzielni były przedmiotem bogatego i utrwalonego orzecznictwa w zakresie dotyczącym oceny, który organ spółdzielni jest właściwy do rozwiązania umowy o pracę. W szczególności w wyroku z dnia 3 kwietnia 1997 r., I PKN 67/97 (OSNAPiUS 1998 nr 1, poz. 7; OSP 1998 nr 2, poz. 48 z glosą M. Gersdorf) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że właściwość rady nadzorczej do dokonania czynności prawnych między spółdzielnią a członkiem zarządu ogranicza się do czynności dotyczących aktualnego członka zarządu i nie rozciąga się na byłych członków tego organu po ich odwołaniu z zarządu. W uzasadnieniu tego wyroku trafnie stwierdzono, że w myśl art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego do zakresu działania rady nadzorczej należy podejmowanie uchwał w sprawach czynności prawnych dokonywanych między spółdzielnią a członkiem zarządu lub dokonywanych przez spółdzielnię w interesie członka zarządu oraz reprezentowanie spółdzielni przy tych czynnościach, zaś według art. 48 § 2 tej ustawy podejmowanie decyzji niezastrzeżonych w ustawie lub

statucie innym organom należy do zarządu. Właściwość rady nadzorczej do dokonywania czynności prawnych między spółdzielnią a członkiem zarządu ogranicza się tylko do tych czynności, które odnoszą się do aktualnego członka zarządu, a nie do byłego członka tego organu. Jeżeli dochodzi do odwołania z funkcji członka zarządu przez radę nadzorczą, to oznacza to, iż przestaje on być członkiem tego organu, a w następstwie tego nie może już mieć do niego zastosowania reguła z art. 46 § 1 pkt 8 Prawa spółdzielczego. To zaś oznacza, że rada nadzorcza z chwilą odwołania ze stanowiska członka zarządu traci kompetencję do dokonania wypowiedzenia umowy o pracę i wobec tego, zgodnie z regułą domniemania kompetencji zarządu spółdzielni (art. 48 § 2 Prawa spółdzielczego), uprawnienie do dokonania tej czynności prawnej przechodzi na zarząd (por. też wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 czerwca 2000 r., I PKN 687/99, OSNAPIUS 2001 nr 23, poz. 693; z dnia 21 marca 2001 r., I PKN 322/00, OSNAPIUS 2002 nr 24, poz. 600 i PiP 2003 nr 3, s. 128 z glosą A. Świątkowskiego oraz z dnia 5 lutego 2004 r., I PK 280/03, LEX nr 149430). Należy jednak poszerzyć argumentację prawną, gdyż w utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, że odwołanie członka zarządu i wypowiedzenie mu umowy o pracę może nastąpić jednocześnie i wówczas rada nadzorcza jest właściwym organem spółdzielni do dokonania obu tych czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 kwietnia 1999 r., I PKN 3/99, OSNAPIUS 2000 nr 12, poz. 460; z dnia 21 listopada 2000 r., I PKN 102/00, OSNAPIUS 2002 nr 12, poz. 288). Nadto, ocena prawidłowości umocowania danej osoby (organu) do składania oświadczenia woli o wypowiedzeniu umowy o pracę dokonana powinna być według stanu istniejącego w chwili wyrażenia woli, a nie według stanu rzeczy z daty doręczenia wypowiedzenia pracownikowi (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., I PKN 422/00, OSNP 2003 nr 6, poz. 152).

Wracając na grunt niniejszej sprawy trzeba stwierdzić, że skoro odwołanie powódki z funkcji Prezesa Zarządu pozwanej nastąpiło przed złożeniem oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu łączącej strony umowy o pracę bez wypowiedzenia, to właściwym do dokonania tej ostatniej czynności prawnej był Zarząd Spółdzielni.

Warto zatem przytoczyć unormowania prawne dotyczące sposobu składania oświadczeń woli przez ten organ kolegialny. Stosownie do art. 54 § 1 Prawa spółdzielczego, oświadczenia woli za spółdzielnię składają dwaj członkowie zarządu lub jeden członek zarządu i pełnomocnik, a w spółdzielniach o zarządzie jednoosobowym oświadczenia woli mogą składać również dwaj pełnomocnicy. Zgodnie zaś z art. 55 § 1 i 2 Prawa spółdzielczego, zarząd może udzielić jednemu z członków zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych związanych z kierowaniem bieżącą działalnością gospodarczą spółdzielni lub jej wyodrębnionej organizacyjnie i gospodarczo jednostki, a także pełnomocnictwa do dokonywania czynności określonego rodzaju lub czynności szczególnych. Statut spółdzielni może przy tym uzależnić udzielenie pełnomocnictwa przez zarząd od uprzedniej zgody rady.

W zakresie składania oświadczeń woli za spółdzielnię obowiązuje więc ustawowa zasada reprezentacji łącznej. Oznacza to, że oświadczenie woli jest skutecznie złożone tylko wówczas, gdy pochodzi ono od co najmniej dwóch członków zarządu, bądź od jednego członka zarządu i pełnomocnika. Naruszenie zasady łącznej reprezentacji powoduje nieważność czynności prawnej (art. 58 § 1 k.c.). Oświadczenie woli złożone przez jednego z członków zarządu jest skuteczne tylko wtedy, gdy opiera się na upoważnieniu zarządu wyrażonym w uchwale (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1968 r., III PRN 12/68, OSNC 1969 nr 2, poz. 35). Także pełnomocnictwo, o którym mowa w art. 55 § 1 prawa spółdzielczego, może być udzielone zarówno w formie oświadczenia członków zarządu uprawnionych do reprezentacji spółdzielni (art. 54 § 1 i 2 prawa spółdzielczego), jak i w formie uchwały zarządu, jako organu kolegialnego.

Analogicznie kwestie te normuje Statut pozwanej Spółdzielni. Zgodnie bowiem z § 86 ust. 1 Statutu, oświadczenia woli za Spółdzielnię składają dwaj członkowie Zarządu lub jeden członek Zarządu i pełnomocnik. Stosownie zaś do § 85 ust. 3 Statutu, Zarząd w porozumieniu z Radą Nadzorczą może udzielić jednemu z członków Zarządu lub innej osobie pełnomocnictwa do dokonywania czynności prawnych określonego rodzaju lub czynności szczególnych. Zatem w świetle przepisów Prawa spółdzielczego oraz Statutu pozwanej Spółdzielni, rozwiązanie z powódką umowy o pracę po odwołaniu jej a funkcji Prezesa Zarządu,

leżało w gestii Zarządu Spółdzielni, w którego imieniu oświadczenie woli tej treści powinno złożyć dwóch członków Zarządu lub jeden członek Zarządu i pełnomocnik.

Godzi się przypomnieć, że w myśl § 83 ust. 1 i 2 Statutu pozwanej Spółdzielni, członkostwo w Zarządzie ustaje w przypadku zrzeczenia się funkcji członka Zarządu albo odwołania uchwałą Rady Nadzorczej lub uchwałą Walnego Zgromadzenia. Na miejsce członka Zarządu, którego członkostwo w Zarządzie ustało, Rada Nadzorcza dokonuje wyboru nowego członka Zarządu, a w razie konieczności wyznacza jednego lub kilku członków Rady do czasowego pełnienia funkcji członków Zarządu. W niniejszym przypadku, po odwołaniu przez Radę Nadzorczą Prezesa Zarządu i jej Zastępcy, Rada wyznaczyła zatem A. P., jako pełniącego obowiązki Prezesa Zarządu. W chwili składania powódce oświadczenia woli pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia, Zarząd Spółdzielni funkcjonował więc w niepełnym, bo jednoosobowym składzie.

Prawdą jest, że w myśl art. 49 § 5 Prawa spółdzielczego, zarząd jednoosobowy nie może dokonywać czynności w sprawach wynikających ze stosunku członkostwa. Czynności takie są dokonywane przez radę nadzorczą, chyba że statut przewiduje właściwość walnego zgromadzenia. Jak jednak wyjaśniono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2000 r., I PKN 102/00 (OSNAPiUS 2002 nr 12, poz. 288), przepis ten dotyczy stosunku organizacyjnego (cywilnoprawnego) między spółdzielnią i członkami zarządu, związanego z pełnieniem funkcji ustawowego organu spółdzielni, a nie stosunku pracy członka zarządu zatrudnionego przez spółdzielnię. Tymczasem w rozpoznawanej sprawie powódka w ogóle nie była członkiem pozwanej Spółdzielni, a nadto w chwili rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia nie sprawowała już funkcji Prezesa Zarządu pozwanej. Na Radę Nadzorczą nie przeszły zatem z mocy tego przepisu kompetencje Zarządu Spółdzielni do złożenia oświadczenia woli o rozwiązaniu przedmiotowego stosunku pracy.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 listopada 2010 r., I CSK 63/10, M. Spół. 2010 nr 6, s.20-22) podzielił wyrażony w doktrynie pogląd, że członkowie nienależycie, w stosunku do wymogów statutu, obsadzonego organu osoby prawnej, określanego mianem "kadłubowego", powołanego do jej reprezentacji, mogą reprezentować tę osobę, mimo jego niewłaściwego składu, jeżeli możliwe jest

spełnienie obowiązującego w tej osobie wymogu jej reprezentacji. Nasuwa się pytanie, czy w rozpoznawanej sprawie wymóg ten został spełniony.

Wprawdzie można uznać, że wyznaczenie przez Radę Nadzorczą osoby czasowo pełniącej funkcję Prezesa Zarządu upoważniało tę osobę do dokonywania wszelkich czynności leżących w gestii Prezesa Zarządu, a więc także składania oświadczeń woli o rozwiązywaniu stosunków pracy z pracownikami pozwanej, jednak czynności tych nie mógł on dokonywać jednoosobowo, z naruszeniem ustawowych i statutowych zasad reprezentacji spółdzielni wobec innych podmiotów. Wypada zauważyć, że obowiązujące w pozwanej Spółdzielni przepisy ustrojowe w postaci wspomnianego Statutu oraz Regulaminu Zarządu nie przewidywały dekompozycji tego organu i wyznaczenia – w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. – osoby do reprezentowania pracodawcy w stosunkach pracy z załogą. Przeciwnie – z § 85 ust. 1 Statutu wynika, że Zarząd działa kolegialnie we wszystkich sprawach należących do jego kompetencji. Wyznaczenia takiego nie dokonał też uprawniony do tego organ, czyli sam Zarząd Spółdzielni. W konsekwencji ani pełniący obowiązki Prezesa Zarządu A. P. ani wspomniany R. S. nie byli osobami wyznaczonymi do reprezentacji pracodawcy w stosunkach pracy w znaczeniu, jakie temu pojęciu przypisuje art. 3¹ § 1 k.p. Nadto treść udzielonego R. S. umocowania wskazuje, że nie chodzi o generalne wyznaczenie do reprezentacji pracodawcy w sprawach z zakresu prawa pracy, lecz o pełnomocnictwo w rozumieniu przepisów prawa cywilnego. Takiego zaś pełnomocnictwa do składania w imieniu Zarządu pozwanej Spółdzielni oświadczeń woli, także o rozwiązywaniu umów o pracę, powinien udzielić ten właśnie organ zarządzający pracodawcy, a nie Rada Nadzorcza, w której kompetencji nie leżało rozwiązywanie stosunków pracy z innymi pracownikami niż członkowie Zarządu Spółdzielni. W konsekwencji należy przyjąć, że pozwana nie była należycie reprezentowana przy rozwiązaniu z powódką umowy o pracę bez wypowiedzenia.

W razie wadliwej podmiotowo reprezentacji pracodawcy przy rozwiązywaniu stosunku pracy, sąd na żądanie pracownika może zasądzić odszkodowanie za dokonane z naruszeniem przepisów rozwiązywanie umowy o pracę za lub wypowiedzenia (art. 45 lub art. 56 k.p.). Stanowisko to wydaje się być utrwalone w orzecznictwie (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 kwietnia 1998 r., I PKN 58/98,

OSNAPIUS 1999 nr 8, poz. 280; z dnia 10 września 1998 r., I PKN 286/98, OSNAPIUS 1999 nr 18, poz. 585; z dnia 11 maja 1999 r., I PKN 662/98, OSNAPIUS 2000 nr 14, poz. 539; z dnia 13 kwietnia 2000 r., I PKN 604/99, OSNAPIUS 2001 nr 19, poz. 577; z dnia 9 maja 2006 r., II PK 270/05, OSNP 2007 nr 9-10, poz. 125).

Podzielając kasacyjne zarzuty naruszenia prawa materialnego przy ferowaniu zaskarżonego wyroku, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁵ § 1 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.